

ИНТЕРНО ГЛАСИЛО ПД "НАФТАШ"

БИЛТЕН

Број 12, новембар 2006.

Нови Сад

Година VII

Гоч

Чланови ПД "Нафташ" у Албанији

Са туристима из Србије, који су путовали у Албанију, била је и група планинара међу којима и чланови планинарског друштва "Нафташ" Нови Сад. После пута кроз Србију и север Македоније дошли смо у Скопску тврђаву након чега смо се упутили према Маврову и Охриду.

Сместивши се у Охрид обишли смо најлепши македонски национални парк, попевши се и на врх планине Галичице (2244 мнв) одакле се пружа прелеп поглед на Охридско и Преспанско језеро. Након тродневног боравка у Охриду и разгледања културно историјских споменика коначно долазимо на гранични прелаз са Албанијом. Све је прошло уреду и без већег задржавања. Настављамо пут према Драчу.

Албанија је планинска земља са око 35 одсто земљишта прекривеног шумом. Лепоту природе кваре само бетонски бункери саграђени за време комунистичког режима, према речима тамошњег водича, има их око 300.000 и веома је скупо да се руше.

У поподневним часовима стижемо у Драч и смештамо се у хотел "Адријатик" на обали мора. Плаже су удаљене од центра града око 7 км, песковите су и са дрворедима палми, а вода је чиста и топла. У туризам највише улажу Албанци који живе и раде у иностранству.

Наши туристи су веома добро дочекани и доста живља зна српски. Из Драча смо направили три екскурзије. Једна је била обилазак центра Тиране, затим, градиња и старог утврђења Круја, где је столовао Ђерђ Кастриот, албански национални херој који је ујединио албанска племена и ратова против Турака. Кастриот је имао династичке везе са Црнојевићима. После победе Турака Кастриот прелази у ислам и ново име му је Скендербег. У Круји се налази и музеј посвећен Скендербегу и албанској историји. Испред музеја је постављен споменик том албанском националном хероју, идентичан споменицима у Тирани и Приштини.

Други се дан ишло у, 100 километара удаљен, некада византијски град Берат. Највећа византијска тврђава на Балкану је управо у Берату. Улице у унутрашњости тврђаве поплочане су каменом и данас. У оквиру тврђаве живи 1200 становника. Некад је у Берату било 28 цркава а данас их је остало 14. Посетили смо градилиште нове православне цркве у центру Берата.

После боравка у Драчу кренуло смо ка скадру који није тако сјајан као Драч. Ми планинари из групе нестрпљиво смо чекали оно због чега смо и кренули на овај пут, дакле успон на Проклетије. Очекивао нас је врло напоран и дуг успон. Нас осам је кренуло комби превозом на 70 километара дуг пут од Скадра (7 мнв) до села Тети које се налази на 740 мнв.

После петочасовног путовања по веома лошем макадамском путу, провлачећи се кроз тунеле прокопане кроз снежне наносе, стижемо по мраку у село где смо требали поставити шаторе. Међутим, мештани износе сир, слатко, млеко, ракију и кафу и нуде нам смештај у кући, што радо прихватимо.

Устајање је било у 4 сата ујутро. Захваливши се домаћину на гостопримству кренули смо према засеоку Окол. Када се разданило појавила се фантастична природа: камене куће, бистри потоци, воденице и стрме литице са свих страна. Ухватили смо добар темпо, требало је прећи висинску разлику од око 1.900 метара. Крајња дестинација је била Маја језерце на 2694 мнв. Прошавши поред засеока Окол одморисмо уз фотографисање на Бункеру.

Врло брзо терен постаје тежак за пењање, морало се ходати пажљиво. После шест сати непрекидног хода ка врху појављују се про-

блеми - залеђени снег. Без адекватне опреме (дерезе, цепини) прешли смо четири мања али веома клизава гребена са провалијом у нижем крају. Стижемо до надморске висине од око 2550 мнв, одмарамо и посматрамо Проклетије са оштрим врховима и дубоким амбусима (Проклетије се на албанском зову Несрећна планина). Испред нас се испречио велик глечер. Да би се попело на врх Маја језерце из засеока Окол потребно је 12 сати хода тј. да се врх пење у две етапе. Нажалост, због недостатка правих информација о потребном времену за успон и због могућности да нас ухвати мрак у планини, одлучујемо се на повратак.

Враћамо се уживајући у погледу на планине обасјане сунцем и као што се често дешава на високим планинама, одједном се сунце изгуби и појавише се тамни и тешки облаци доносећи грмљавину. Муње туку у околне литице, одјекује ехо од сурових планина и додаје нам још више падавина. Спас смо потражили у бункеру у којег смо се брзо сјурили стојећи у њему док киша није стала. По престанку кише излазимо из бункера и крећемо до засеока Окол. Тамо нас, после 13 сати хода, чека аутобус. После поноћи уморни али и пуни задовољства стижемо у Скадар.

Сутрадан крећемо ка граници коју прелазимо без задржавања и у поподневним сатима стижемо до манастира Куманица на реци Лим. Ту нас очекује још већи адреналин, сплаварање на набујалом Лиму од Куманице до Лучица, тј. Пријепоља. Излазимо из чамцаца, неки задовољни а неки веома уплашени, али ипак задовољни. Размењујемо утиске, седамо у аутобус и у вечерњим часовима стижемо у Нови Сад.

Драган Швоња

ДУРМИТОР

Шарени пасови и Седло

Рано ујутру нас деветоро нестрпљиво очекујемо да по нас дође комби који ће нас одвести до Шарбана, одакле креће наше полазиште према Шареним пасовима.

Дан је помало облачан али и топао.

Пошто нам је ово први пут да пењемо Шарене пасове, а стаза није маркирана, са нама је кренуо и наш домаћин Горан.

После неких педесетак минута вожње макадамом стижемо до Шарбана. Одавде води и једна од јужних маркираних стаза према Боботовом куку. Убрзо излазимо испод Шарених пасова и ту се одвајамо од маркације и крећемо успон према врху.

Мало сипара и помало траве нас прати до испод стена. Чини нам се да даље не може али наш Горан вешто заобилази стење и пред нама се појављује узани пролаз према горе. Користимо и руке и ноге за овај пролаз. Тешко је али се исплатило. Пред нама се, као из неке бајке, појављује велика стрмина обрасла високом травом која се протеже све до самога врха. Савлађујемо стрм, али леп, успон и стижемо до самог руба гребена. Ту је први врх Шарених пасова који се зове Штит (2236 мнв)

Време се поправља па уживамо у погледу који нам се указује. Просто човек незна на коју страну да се окрене и шта да гледа. Све је пред нама у свој својој лепоти, али ипак, поглед на Боботов кук и

Безимени врх је нешто што још нисмо видели и што тера на размишљање сваког планинара који је овде и који ће се пењати на ове стеновите громаде које су пред нама.

Нас шесторо креће у освајање и другог врха Пасова, високог 2248мнв, који се налази на другој страни гребена, тачно испод Боботовог кука. Овај врх је веома озбиљан за пењање јер се треба попети на окомиту стену. Користимо и руке и ноге за успон и на крају успевамо да освојимо оба врха на Шареним пасовима. Врх је једна мала стеновита зараван на коју једва стаје нас седморо. Уживамо али и размишљамо како сићи доле. Ипак, уз Горанову помоћ сви силазимо без проблема и прикључујемо се групи која се одмара. Крећемо лагано доле пошто је доста клизаво. Укључујемо се на стазу према Боботовом куку и крећемо се према ледничком језеру Зелени вир.

Меркамо раскрсницу путева према Боботовом куку и гледамо какав је успон, јер нас за пар дана очекује исти овај пут.

Окрепљујемо се на извору изнад језера и крећемо на други задатак за овај дан, успон на Седлену греду.

Небо иснад нас се одједном зацрнело и почиње киша. Облачимо кишне кабанице и крећемо даље. Успут срећемо и повећу групу планинара из Словеније. Измеђујемо по коју реч али брзо крећемо даље јер киша као да појачава. Прелазимо Сурутку и излазимо испод Увите греде. Ту киша стаје, сунце поново сија али је веома клизаво. Требало нам је доста времена да би сишли до превоја Седло. Група се дели и нас шесторо креће у освајање још једног врха Седлена греда за који смо сви мислили да је само рутински успон, али смо се грдно преварили.

Испред нас је велика травната стрмина по којој се тешко пењемо пошто је јако клизаво, споро напредујемо. Наш водич Горан је испред нас а и стаза је добро маркирана. Пред нама се указује врх Седла. Помислили смо да смо

на врху, али врх је тек на другом крају Седла. Морамо прво сићи доле неких 200 метара висинске разлике а онда поново жесток успон који нам је изашао на нос колико је био стрм. Излазимо на стеновити гребен, дугачак око 500 метара, за који нам треба доста времена пошто је са једне

стране дубока провалија а са друге велика стрмина од 80 степени. Ширина стазе је таман за колико може да стане једна нога. Адреналин свима скаче а појачава га удаљена грмљавина и црни облаци који нам се брзо приближују.

Излазимо на врх усплахирени и брже боље се фотографишемо. Не стигемо ни да уживамо у овим лепотама на 2227 мнв, у погледу који је пред нама, са врха који многи планинари подцењују али једнога дана, када га буду попели, друкчије ће гледати на њега. Грмљавина је је све јача и ближа, почиње и киша. Журно силазимо са Грде у нади да нас громови и киша неће стићи. Када се пред нама указао превој, свима је лакнуло, а када смо видели да нас комби већ чека, сјурили смо се одозго, ваљда са последњим атомима снаге после овако изваредног дана.

Напољу тутњи, грми, киша пљушти, а нама су пуна срца радости. Прво што смо имали дан који је био неочекивано леп са освојена три дивна врха, а друго, што смо у задњи тренутак избегли временску непогоду.

Награда нам је била и дивна дуга која се појавила изнад нас у свој својој лепоти.

Шљеме (2455 мнв)

Јутрос је освануо тмуран кишни дан пун влаге и хладноће. Док доручкујемо размишљамо да ли данас има смисла и кретати на предвиђену туру - успон на Шљеме. Ипак нас петоро се одлучује да крене без обзира на све недаће.

Крећемо се према Црном језеру и даље према извору Точак. Киша као да помало јењава што нам поправља суморно расположење. Како се приближавамо Миоч

пољани тако се и киша појачава. Појављује се и магла која нам ствара проблеме јер не можемо да пронађемо улаз на маркацију према Шупљики и даље према Шљемену. Ипак, по густој магли проналазимо улаз али ту нас чека неугодно изненађење, стрма стаза је пуна блата и полегле мокрe траве. Гране са дрвећа су се спустиле скоро до земље пуне кише, како смо коју грану померали на нас би пала сва вода са гране.

Све више размишљамо о повратку јер ово, осим што је неугодно, постаје и опасно јер сваким кораком добијамо у висини. Здрав разум ипак преовладава тако да се доноси одлука за повратак кући. Киша је све јача и јача и констатујемо да смо донели исправну одлуку. Ипак се са Ђудима Дурмитора не треба играти.

Долазимо у нашу брвнару која је топла и загрејана тако да успевамо да осушимо опрему током дана. Неко се карта, неко чита, неко помаже у кухињи, а неки и лешкаре скупљајући снагу за наредне дане. Рано лежемо са надом у боље сутра.

Ујутру је освануо магловит дан али без кише тако да одмах после доручка нас шест креће на репризу јучерашњег дана.

Брзо долазимо на Миоч пољану и лако проналазимо улаз на маркирану стазу према Шупљики. Испред нас видимо и повећу групу планинара који иду на Савин кук али се не заустављамо већ крећемо на жесток успон пред нама.

Излазимо на чисту страну и травнати део успона према Шљемени који је помало и досадан али који и односи доста снаге јер је стрм и дугачак.

Стално смо у равни са планинарима који врше успон на Савин кук. Дели нас само дубока провалија. Сетио сам се да су то вероватно београдски планинари који су дошли на викенд туру. Напредујемо веома споро, некако нам је свима тешко због ове успарине и тмурног времена.

Плаши нас и магла која се изненада појављује. Како се приближавамо врху тако се и време поправља. Ипак има изгледа да нешто видимо када тако неуморно покушавамо да дођемо на врхове пред нама.

Коначно излазимо на гребен мало пре београдске групе на Савином куку. Довикујемо се и отпоздрављамо једни другима. Ми освајамо прво источни врх (2455мнв) а затим крећемо према врху Шљеме (2455мнв).

Време нам иде на руку, сунце се појављује а са њим и сва лепота природе око нас. Где прво погледати, да ли на Меде који су испред нас, Терзин богаз, дебели намет ледник испод нас или у даљини на предивне небеске сохе које се гордо уздижу изнад околних врхова. Остајемо затечени у овој лепоти. Чак ни ја нисам очекивао овакве призоре лепоте и сурове природе.

Сунце и облаци се смењују и кишица почиње да ромиња, али то само појачава нашу жељу за новим видицима Дурмитора. Крећемо журно према Милошевом току који је на самом крају ове лепотице на 2426мнв. Поглед са овог врха је другачији тако да човек када обиђе сва три врха остаје у дилеми одакле је најлепши поглед на околину.

Тешка срца одлучујемо

да се вратимо али то је знак да још увек нисмо све видели и да треба нешто оставити и за наредну посету Дурмитору.

Спуштамо се на Црно језеро где срећемо наше пријатеље пленинаре из Београда које води М. Лончар у срдачном кратком разговору размењујемо искуства и одлазимо на заслужени одмор у нашу брвнару на Питоминама.

Душан Томић

РОМАНИЈА И БЈЕЛАШНИЦА

У скромној и једноставној понуди акција, планинарских друштва из Новог Сада, једна се посебно издвојила: успон на Романију и Бјелашницу, обилазак Врела реке Босне и посета Башчаршији у Сарајеву. Организатор ове акције било је планинарско друштво "нафташ" са водичима Јеленом Ивков и Зораном Марковићем.

Из Новог Сада, пут Босне, крећемо у четвртак 12. октобра у 22 сата од зграде НИС-а. У мини буду, са 33 седишта, налази се 14 планинара из ПСД "Железничар", 12 "нафташа" троје Зрењанинаца, двоје ГСП-оваца и један планинар из београдског "Железничара". Путајемо преко Шапца, Зворника, Власенице, Хан Пјеска, Соколца, Пала, до нашег крањег одређишта: ловачког дома "Срндаџ", који се налази на надморској висини од 1027 метара. Дом има смештајне капацитете од 27 лежаја, па су неки планинараи, по договору, спавали на подметачима и у вретима.

Пошто смо допутовали у свануће у петак 13. октобра и распоредили се по собама, било је

времена и за кратки одмор јер је почетак акције успона на Романију заказан за 9 сати. У заказано време појавио се и наш водич из ПД "Романија" са Пала, Љубо Јовановић алпиниста и високогорац са међународним искуством и повео 31-ог планинара шумским стазама и путевима ка стеновитом гробу Романије.

Вегетација Романије носи обележје велике разноврсности. Мешовите шуме јеле, смрче и бучке и чисте шуме смрче заступљене су у највећем делу овог подручја.

Пут нас води до Новаковог врела, које се налази испод готово вертикалног кречњачког гробу, дужине неколико километара, који се пружа правце исток-запад. Интересантно је да је више топонима на Романији (врело, ливада, пећина) добило име по легендарном хајдук Старини Новаку, опеваном у епским песмама.

На јужним Стенама гробу налази се Новакова пећина, скромних димензија, чији је улаз зазидан каменим блоковима.

Уз помоћ бужета, које је носио наш водич и сајле која осигурава

стазу у горњем делу, није било великих проблема код успона у пећину.

Враћамо се до маркиране стазе, која води подножјем гребена и ускоро крећемо на успон ка Великим стјенама (1600 мнв). На гребену се налази и највиши врх Романије, Велики Лупоглав 1652м који није обележен па оставља планинаре у недоумици које су све врхове испењали.

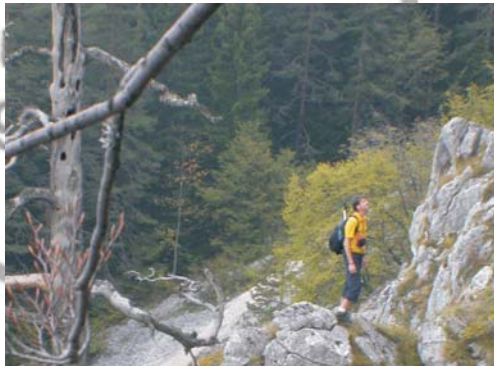
Са гребена је леп поглед на масив Јахорине на југу и Пале (800 мнв), које су знатно повећале број становника и стамбених објеката, тако да сада изгледају као леп градић.

Неколико стотина метара крећемо се по гребену да би се убрзо спустили на падине северне стране гребена. Призор ни мало пријатан. Шума оболела и неконтролисано посечена са мноштвом остављених грана по стазама.

Циљ нам је пећина Зечева ледењача (1533 мнв) до које води плава маркација а од подножја гребена до пећине потребно је око два часа хода. Излазимо на шумски пут изрован делатношћу тешких камиона који извлаче трупце из шуме. Водич Љубо, одваја се од групе и креће у

самосталну потрагу за маркацијом и пећином. Време пролази а Љубо се не враћа из шуме, не можемо ни телефоном да успоставимо контакт. Група одлучује да крене у сусрет водичу Љуби. Проналазимо плаву маркацију која прати пут присутуаником. Зауостављамо се после полусатног пешачења јер нас шумски радници упозоравају да тај пут води до Соколца, на источну страну. коначно се успоставља и телефонска веза са водичем. Група се враћа и после сат времена раздвојености поново смо у комплетном саставу са водичем.

Одустајемо од тражења пећине Зечева ледењаче и пешачимо пратећи црвену маркацију која нас, по речима нашег водича, води низ гребен ка ловачком дому "Срндаћ". Али после полусатног пешачења маркација нас је одвела до места где нас је пре два часа напустио водич у потрази за пећином. Љубо не верује да се тако нешто могло догодити. Депресиван је а неси-

гурност узрокује и одсуство оријентације. Тешимо га и показујемо компасе помоћу којих са сигурношћу одређујемо правац кретања. Опредељујемо се за најрационал-

није решење - повратак до дома путем којим смо и дошли, преко Новаковог врела.

Дневна светлост лагано узмиче пред ноћном тамом а неколико планинарки се жали на болове оје осећају прои вом, за њих, предугачком пешачњу. После опрезног спуштања низ гребен, стрмом стазом, долазимо до новаковог врела, на само пола сата пешачења до ловачког дома.

Неочекивано долази до новог шекспировског заплета. Нестрпљиви и физички спремнији планинари самоиницијативно крећу "десном" маркацијом ка, касније ће се испоставити, Царевим водама.

Спорија група остаје да натоци воде на врелу и нешто касније креће "левом" маркацијом! Поново раздвојени на готово корак до циља.

Врло брзо водичи из прве групе увићају да је дошло до грешке и успостављају радио везу са споријом групом која се не зауставља јер сматра да прати добру маркацију!

Тама је већодавно овладала шумом а потрага уз помоћ батеријских лампи, мобилних телефона, токи вокијау и пиштаљки траје

скоро сат и по времена. Коначно, спорија група се враћа до Новаковог врела и сједињени крећемо

ка Царевим водама. Петак тринести или "случај комедијант", што би рекао Милош Црњански, изгледа да је умешао прсте у ову нашу романијску заврзламу. Ипак ведар дух није нас напустио. Певало се под звезданом капом небеском а шампион доброг расположења и позитивне енергије била је "нафташица" Деса Бједић

На Царевим водама сачекали смо мини бус, који је дошао по нас и одвезао нас у ловачки дом, где нас је чекао срнећи паприкаш.

У пријатној атмосфери, уз ватру из камина, дружило се до касно у ноћ уз обавезно препричавање анегдота са планинарења по Романији.

У суботу 14. октобра, ка Бјелашници смо кренули у осам часова. На Палама нам се придружује и наш водич Љубо. Спуштамо се ка Сарајеву, уживајући у лепоти кањона Миљацке. После проласка кроз два тунела пред нама је Бентбаша и Сарајево. Пролазимо кроз насеље Бистрик, левом обалом Миљацке а погледи су нам упрти ка граду и местима за која нас вежу лепе успомене.

Петнаест година је прошло од мог последњег боравка у овом граду. Толико тога се променило али је и много тога остало исто.

После три часа војње стижемо у Бабин до (1270 м, подножје Бјелашнице. некада су ту била само три хотела а сада се довршава читав хотелски комплекс чији смештајни капацитети ће бити 10.000 лежачева.

Мали потсетник за млађе планинаре: 1984. године у Сарајеву су одржане Зимске олимпијске игре а на Бјелашници је била стаза за спуст. Бјелашница је позната као планина на чијем се гребену сукобљавају медитеранска и континентална клима. За кратко време долази до промене времена а облачност и јак ветар су уобичајене појаве.

Од Бабиног дола до врха Бјелашнице, где се налази опсерваторија (2067 мнв) пешачи се од 1,5 до 2,5 часа.

На врх се попело из наше групе 17 планинара (6 "Железничара"). иако је на врху температура износила +2°C, јак ветар ствара субјективан осећај много ниже температуре.

У близини опсерваторије налази се споменик на коме су металне плоче са иманиме седам

планинара из Београда, узраста од 13 до 16 година, који су се смрзли у снежној метави 1962. године.

Треба рећи да су као "успомена" на прохујали рат остала минска поља по падинама Бјелашнице, па додатни опрез није на одмет.

У 16.30 часова завршавамо акцију и враћамо се у Ловачки дом. Код камина необичан приказ. Завршна фаза печења јагњета. Гурмани су уживали у овом специјалитету а дружење се наставило до ситних сати.

У недељу 15. октобра после паковања ранчева и обавезног групног фотографисања испред ловачког дома, опраштамо се од наших домаћина и захваљујемо на гостопримству. Путајемо ка Илици, где се налази Врело реке Босне, туристичке атракције. Уживамо у чарима бистре воде, хука водопада, лепоти дрвених мостова, дрвореду кестенова где се можете провозати фијакером...

Идилу квари упозорење, исписано на металној табли, да је брдо изнад врела пуно нагазних мина "заоставштина" из рата, који је завршен пре десет година.

Враћамо се за Сарајево где проводимо три часа у обиласку Башчаршије, која је пуна страних туриста и многобројних ТВ екипа. Обилазимо Бегову џамију, катедралу, српску православну цркву...

Уживамо и у гурманлацима: Ђевапчићима, разним питама и на далеко познатим сластицама...

Са Бентбаше крећемо у 14 часова. Сунчан је дан а ми уживамо посматрајући пасторалне пределе Босне. У нови Сад стижемо нешто после 21 час, задовољни садржајношћу ове изузетно успеле планинарске акције.

Стеван Мушкиња

Романија

Албанија